

**VISOKA POSLOVNA ŠKOLA
STRUKOVNIH STUDIJA
ČAČAK**

MAGISTARSKI RAD

**Proces konstitucionalizacije Evrope -
da li Evropska Unija treba da ima ustav**

Mentor: _____
Profesor: _____

Student: _____
Br.Indeksa: _____

Mesto, mesec, godina

PROCES KONSTITUCIONALIZACIJE EVROPE: DA LI EVROPSKA UNIJA TREBA DA IMA USTAV?

Pitanje konstitucionalizacije Evrope formalno je otvoreno na Samitu u Lakenu februara 2002.godine, kada je formirano posebno telo, Konvent, koje je imalo zaduženje da sastavi tekst Ugovora o ustavu Evropske unije. Još tada je postavljeno pitanje: Šta je to što Ugovor o ustavu donosi kao novitete, a jednako tako, šta je to što bi se eventualno promenilo unutar same strukture Unije usvajanjem ovog teksta. Suštinski noviteti jesu sticanje međunarodno-pravnog subjektiviteta Evropske unije, davanje legislativnih ovlašćenja Uniji, formiranje institucije predsednika (Saveta) EU i institucije ministra inostranih poslova. Poseban problem bio je sam naziv akta: *Treaty Establishing a Constitution of Europe* (Ugovor o uspostavljanju ustava Evrope) kojim ću se u okviru ovog istraživanja posebno baviti.

Sam naziv akta koji je predložen od strane Konventa jasno je ukazivao na to da se želi doneti svojevrsni ustav Evrope, pri čemu se, dakle, ne govori o Evropskoj uniji, nego o Evropi, što je na svojevrsan način uvredilo sve one koji se nalaze van Unije, zbog ekskluzivnog prava EU na ime *Evropa*. No, mnogo veća polemika nastala je među politikolozima i pravnicima oko formalno-pravnog karaktera ovog akta. Naziv upućuje na dva značajna elementa: prvo, pominje se reč *ugovor* što je osobena vrsta izvora prava u okviru međunarodnog prava; drugo, reč je o ugovoru kojim se *uspostavlja ustav Evrope*. Pitanje koje se postavilo još tada bilo je da li je reč o ugovoru ili o Ustavu. Zato se počelo govoriti o pravnom karakteru akta sa dva stanovišta, koja su, ipak, došla do istog zaključka.

Takozvani *ustav Evrope* formalno-pravno jeste *međunarodni ugovor*. Stav da se radi o ugovoru proističe iz činjenice da ovaj pravni akt podleže *ratifikaciji* od strane svih država-članica koje su potpisale akt na način koji je određen njihovim ustavnim poretkom. Dakle, samo 25 potvrdnih izjašnjavanja o ovom aktu koji je formalno potpisan na najvišem nivou na svečanosti u Rimu 29.oktobra 2004, dovodi do toga da on formalno stupi na snagu, što se, bar za sada, neće dogoditi zbog referendumskih odbijanja

Francuske i Holandije. Sa druge strane, reč je o Ugovoru kojim se pravi svojevrsna revizija pravnih akata koji se smatraju temeljima EU, čime prestaju da postoje tzv. tri stuba EU.

Drugo stanovište odnosilo se na samu kompoziciju Ugovora o ustavu EU. Svaki ustav, naime, ima preambulu, deo koji se bavi ljudskim i građanskim pravima, kao i deo koji se bavi institucionalnim uređenjem Unije i mehanizmima donošenja odluka u institucijama Unije. Dakle, posmatrajući strukturu ovog akta, mnogi su zaključili da je reč o ustavu.

Pomenuta dva stanovišta susrela su se zahvaljujući kompromisu. Naime, moglo bi se reći da formalno-pravno pomenuti akt jeste ugovor, ali da će danom ratifikacije postati u političkom (ako ne i u pravnom) smislu Ustav Evropske unije. Suštinski tekst ovog akta predvideo je značajne, već pomenute novitete: međunarodni pravni subjektivitet Unije, zakonodavnu vlast u rukama Unije, postojanje predsednika Unije i šefa diplomatije EU.

Evropska unija bi kao međunarodna organizacija trebalo da ima međunarodno pravni subjektivitet. Postojanje međunarodnog subjektiviteta znači da je Unija nosilac prava i obaveza, da može biti eventualno pozvana na odgovornost, što sada nije slučaj. Izuzetak je, na primer, Evropska komisija (EK) koja može biti tužena, budući da obuhvata tzv. komunitarni prvi stub Unije, koji je jedini nosilac subjektiviteta. Evropska unija u celini *ne može biti pozvana na odgovornost*, jer ona *nije subjekt međunarodnog prava*. Zato je Ugovor o ustavu Evrope predvideo da se Uniji taj subjektivitet dodeli, što je, prema shvatanju mnogih, bilo od velikog značaja. Drugi autori su smatrali da se oko subjektiviteta «lome koplja» na ratifikacionim referendumima u državama-članicama, jer su se članice uplašile gubitka suvereniteta kroz davanje međunarodnog subjektiviteta Uniji. To je ujedno jedan od glavnih (neosnovanih) argumenata evroskeptika. Budući da su samo države i međunarodne organizacije nosioci subjektiviteta, mnogi su pomislili, shodno isticanju reči *ustav*, da se EU približava statusu *sui generis* države. Bio je to drugi adut evroskeptika.

Na osnovu teksta Ugovora o ustavu Evrope, Evropskoj uniji se dodeljuje legislativna vlast, odnosno, moć donošenja *zakona*. Zakone mogu da donose *samo države*, a EU bi kao svojevrsna međunarodna organizacija time načinila svoj drugi korak ka državnosti, kako su smatrali mnogi, evrooptimisti, ali i evroskeptici. Sada mogućnost

zakonodavne inicijative ima *samo* Evropska komisija. Ugovorom je predloženo da se ograničena zakonodavna inicijativa omogući i Evropskom parlamentu. Budući da se Uniji prigovara da ima značajan deficit demokratskog kapaciteta, davanje ograničene zakonodavne inicijative Parlamentu trebalo je da stiša najglasnije u pomenutom stavu o demokratskom deficitu Unije, jer je Parlament jedina direktnim putem izabrana institucija Unije, na osnovu volje građana EU. Kada je reč o zakonodavnoj vlasti Unije, značajno je istaći da se postojećih 15 zakonodavnih instrumentata svodi na samo šest (law, framework law, regulation, decision, recommendation, opinion). Veruje se, da bi takva *redukcija* zakonodavnih instrumenata samo dodatno zakomplikovala zakonodavni proces.

Evropskom unijom predsedava država-članica tokom perioda od 6 meseci. Države se menjaju po utvrđenom redu. Ovakav koncept nastao je onda kada je Unija imala 12 članica i postaje gotovo besmislen kada Unija ima skoro 30 država-članica. Zato je Ugovor predvideo postojanje predsednika (Saveta) EU sa mandatom od dve i po godine, uz mogućnost jednog reizbora uz rotaciju država na godinu dana. Time bi se državama-članicama omogućilo da tokom realnog vremenskog perioda doprinesu radu Unije. Međutim, postojanje predsednika Unije nije samo protokolarna olakšica. Predsednika u tom smislu imaju *samo države*, a u ovom slučaju predsednik bi simbolizovao jedinstvo Unije. To je treći krupan korak Unije ka državnosti.

Zajednička spoljna i bezbednosna politika (ZSBP) danas je u okviru Unije pozicionirana unutar njenog drugog stuba. Danas, formalno *ne postoji zajednička spoljna i bezbednosna politika* što se jasno moglo videti na primeru intervencije SAD u Iraku, gde su Nemačka i Francuska prednjačile u protivljenju intervenciji, dok su UK, Španija, Portugal prednjačili u suprotnom stanovištu. Bolje rečeno, *ne postoji mehanizam da se država primora na određeni stav u spoljnoj i bezbednosnoj politici*, jer je to u domenu njene suverene vlasti. Zato se teško može reći: *Zajednički stav Unije je...* osim ukoliko za to ne postoji izričita saglasnost *svih članica* koju je teško postići. Ni postojanje visokog predstavnika za spoljnu i bezbednosnu politiku, ne ukazuje na postojanje zajedničkog stava Unije. Uvođenje institucije ministra inostranih poslova Unije značilo bi da ministar personifikuje Uniju u međunarodnim odnosima i da predstavlja zvaničan stav EU, što je značajan novitet predviđen Ugovorom. Ministar inostranih poslova bi, prema Ugovoru, bio član Evropske komisije.

Na osnovu iznetih značajnih činjenica, definitivno se može osporiti tvrdnja mnogih da se Ugovorom ne menja ništa značajno unutar Unije. Ipak, može se govoriti o tome da li su promene dobre ili loše. Činjenica je da sam naziv *ustav* ukazuje na kretanje Unije od međunarodne organizacije ka državi. Isto tako, činjenica je da insistiranje na međunarodnom subjektivitetu Unije, postojanje predsednika Unije, ministra inostranih poslova, zajedničke spoljne i bezbednosne politike, uz već postojeću zastavu i himnu jeste veliki korak Unije ka državni (federalnog karaktera). To je stav oko koga se ne spore evrooptimisti i evroskeptici. Oni se zapravo spore oko toga da li bi države-članice izgubile time svoj suverenitet i da li bi sama Unija bila efikasnija ili nazadnija. Sam ugovor donosi izvesne nejasnoće. Na primer, zašto bi član Komisije bio ministar inostranih poslova imenovan od strane Saveta, kada bi Komisiju, odnosno njenog predsednika, birao Parlament, a predsednik Komisije komesare. U slučaju kolektivne ostavke Komisije, ministar bi i dalje obaljšao svoju funkciju, odnosno ne bi bio direktno potčinjen onome koji mu je na neki način pretpostavljeni. Sa druge strane, postojanje predsednika Unije ideja je koja ima i svoju izraženu negativnu stranu. Naime, predsednik Unije bi bio jedan od lidera Unije. Teško je verovati da bi bilo koja od velikih država-članica pristala na ustupke po tom pitanju, ili ukoliko bi to i učinila, onda bi se ustupak zasnivao pre svega na rotaciji predsednika iz velikih država-članica, što bi one manje uticajne definitivno ostavilo po strani.

Evropska unija treba da ima ustav. Ustav bi doneo značajne novitete koje bi Evropsku uniju dovoljno pomerile ka državnosti, ali uz očuvanje suvereniteta država-članica, budući da je nerealno očekivati da bi se i jedna od njih odrekla apsolutno svog suvereniteta i prenela ga na Uniju. Ustav bi izvršio reviziju osnivačkih ugovora Unije, koja nije izvršena od nastanka integracija. Međutim ustav ima izvesnih pravnih nejasnoća i kontradiktornosti koje su već pomenute, a koje treba otkloniti. Ustav bi na izvestan način predstavljao i evropski identitet. Ipak, za usvajanje teksta Ugovora o ustavu Evrope, neophodna je saglasnost svih država-članica, a to znači jako dobra promocija samog teksta Ugovora prosečnom građaninu Unije koji bi trebalo da glasa za taj isti Ugovor.

Holandsko *ne* na referendumu je konsultativno, što znači da ono bar formalno ne bi predstavljalo prepreku za usvajanje Ugovora. Francusko *ne* ima mnogo veći značaj, iako,

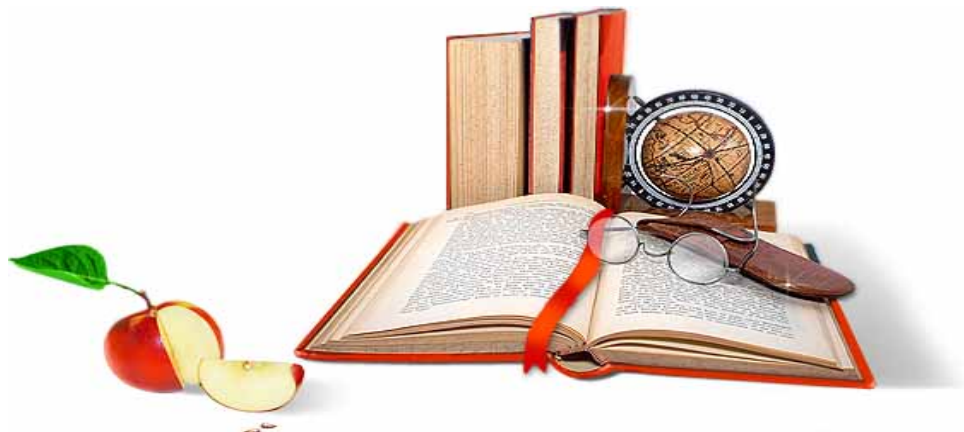
čini se, Francuzi nisu glasali o aktu nego o poverenju Vladi Francuske i ulasku Turske u Uniju. EU je preporučila moratorijum na referendum. Ugovor bi mogao biti usvojen nakon raspisivanja ponovnog referenduma u Francuskoj i ratifikacije u ostalim državama-članicama. Uostalom, u istoriji EU ne bi bio prvi put da se neka država-članica naknadno prihvati nekog pravnog akta od značaja, kao što su to svojevremeno uradile Danska i Republika Irska.

Evropska unija nije na svom zalasku uprkos krizi koja je nastala neusvajanjem teksta Ugovora u pomenutim državama-članicama. Posmatrajući prošlost, Unija je gotovo uvek bila u krizi i iz te krize *dogovorom* izlazila. Dogovor zahteva određeno vreme, ali će do njega, sudeći po događanjima iz prošlosti, doći. Realno je očekivati da Evropska unija jednog dana kroz svoj Ugovor o ustavu promoviše jasno načelo *unitas in diversitate* i tako ujedini države Evrope koje se saglasne i jedinstvene u svojoj viziji budućnosti na Starom kontinentu.

Xxxxx XXXXXX

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**